

Казки на ніч

і побрехач пана обікрали, а попа живо

Як брехач і побрехач пана обікрали, а попа живого вкрали Були собі Брехач і Побрехач. Зійшлися вони якось та й розповідають, що де видів котрий. Брехач каже:

— Я сьогодні видів одного птаха, що як зніс яйце, то дванадцятро людей підіймали і з місця не могли рушити.

А Побрехач каже:

— То правда, бо я на власні очі того птаха видів. Він як сів на один будинок, так той будинок під ним і запався, лиш трохи вуха було видко.

— Більше нічого не видів?

— Видів,— каже.— Видів я одного чоловіка, що зрубав головку капусти. Було сто кроків до хати, то він мусив дванадцять пар волів запрягати, аби ту капустину до хати привезли. То воли десять раз відпочивали, поки її до хати зтягнули!

Брехач каже:

— То правда, і я тобі вірю. Я сам видів сьогодні на власні очі, як той газда привіз ту головку капусти до міста на продаж. Але зачав дощ накрапати, а він не мав куди сховатися від дощу. Як урвав листок з тої капустинки і підняв догори, то ціле місто сховалося під ним від дощу.

Кажуть вони один до одного:

— Ми обоє мудрі, ходім-но разом красти, і буде нам добре.

Радяться, куди б піти.

— Ходімо до міста. Я там,— каже Брехач,— знаю одного пана, і ми його обкрадемо.

— Добре,— каже Побрехач.— Ходім!

Приходять вони до пана, а той пан був опарканений довкола парканом і мав дванадцять псів, що не можна було до нього ніяким способом дістатися. Пішов Брехач до міста і купив для тих псів трійла. Приносить трійло, кинув панові за паркан, пси зїли і всі дванадцятро потруїлися. Брехач з Побрехачем перелізли в двір, зв'язали всіх псів до купи і перевісили шестеро на один бік, а шестеро на другий бік паркана. Тепер ідуть вони пана обкрадати. А той пан жив сам, тримав лиш одного лакея. Кожного вечора лакей говорив панові байки, бо той пан любив слухати.

Лакея того вечора десь не було, пішов собі у місто на спацір. А пан кричить, аби лакей ішов байки оповідати. Брехач каже Побрехачеві:

— Стій тут, під вікном, а я іду до покою, буду красти і тобі через вікно подавати.

Всунувся Брехач до покою, а пан питається:

— Хто там? Може ти, Ясю?

— Я, проше пана! — каже Брехач (бо того лакея звали Ясем).

— Розкажи-но, Ясю, які байки! — каже пан.

— Проше пана, та якої панові буду оповідати?

— Якої вмієш.

— Було то, проше пана, так: жили собі Брехач і Побрехач, і прийшли вони до пана, наприклад, так, якби до вас, та й той Брехач зняв зі стіни люстро та й каже Побрехачеві у вікно: «На!» А той не обзивається. Потому узяв образ, зняв зі стіни і каже: «На!» — і вже образ надворі. Каже той Брехач до пана: «Проше пана, чи пан сховали ключик від каси, що мають там у кухні, у покою?» А пан каже: «Іди-но там же рораіхг (подивися) чи я замкнув, чи ні?» Пішов Брехач до кута, надібав касу і каже: «На!» — і каса вже надворі. Доста того, що викрав усе, лишень пана лишив у ліжку самого, а в покоях хоч свищи.

Каже пан до Яся:

— Ти іншої не вмієш, лишень за Брехача і Побрехача казати?

— А якої буду, проше пана, оповідати?

— Як ти не знаєш іншої, то йди собі спати. Виходить Брехач з покою, іде до Побрехача, свого

камрата, що йому все подавав крізь вікно, забирають все, що накрали, й ідуть в город тим ділитися. Переділили все — вийшло добре. Але як прийшло до бунди, то не могли поділитися, бо бунда лиш одна була. Каже Брехач: — То моя бунда! А Побрехач каже:

— То моя бунда! Брехач каже:

— То мені належиться! А Побрехач каже:

— То мені належиться!

Ніяк не можуть бундою поділитися.

— Слухай, камрате,— каже Брехач.— Ходім до пана, я запитаюся, чи тобі належиться, чи мені.

— Бійся бога,— каже Побрехач,— як пана питатися, так він нас зловить?!

— Най ловить, най не ловить, але я хочу тої правди дійти, кому бунда належиться: чи тобі, чи мені? Ідуть вони обоє та й каже Брехач Побрехачеві:

— Ти знову стій тут і слухай добре, а я йду питатися. Як пан скаже, що бунда належить мені, то є моя, а як скаже, що тобі, то буде твоя. . Всувається Брехач до покою. А пан питає:

— Хто там? Ти, Ясю?

— Я, проше пана.

— Що ти хцеш?

— Я хцу доказати байку за того Брехача і Побрехача.

— О со сьоагі? (Про що йдеться?)

— Проше пана так: вони обидва йшли дорогою і найшли бунду. Кому, прошу пана, належить ця бунда, чи Брехачеві, чи Побрехачеві?

— Таж звісно,— каже пан,— що Побрехачеві, бо збрехати може будь-хто, але побрехати, то головніше, ніж збрехати! Ну, йди спати!

Виходить Брехач з покою до Побрехача і каже:

— Маєш рихт — твоя бунда!

Але вони не хотіли того пана обікрасти, лишень хотіли з пана збитки зробити, аби він трохи пожурився. Де вони йдуть досипляти тої ночі до дня? Ідуть на кухню до того пана, надибають корито, лізуть під нього і там ночують. Пан удосвіта пробудився, дивиться, що його обікрадено, і не знає, як то сталося, що він не чув, коли його обікрали. Встав з ліжка, одягнувся, ходить по покою і дуже сумує. Нарешті входить до кухні і також дуже сумує. А пан мав брата ксьондзом у тім місті. Як учув ксьондз, що брата обікрали, зачав дуже сміятися, що той у покою був і його обікрали. Каже пан сам до себе:

— Боже, боже, не доста того, що мене обікрали, але ще й брат з мене сміється! Коби хто такий найшовся, щоб мого брата так обікрав, як мене, то подарував би половину свого маєтку!

Нараз чує, щось під коритом застукало (а то Брехач і Побрехач). Пан злякався, але Брехач і Побрехач кажуть до нього:

— Не бійтеся, проше пана, нас. Ми вас обікрали, але все те стоїть у вашім городі, можете собі забрати — не пропало нічого. То кажете, що брат-ксьондз сміється з вас, і тому, хто обікрав би його так, як вас, подаруєте половину маєтку... Ми не те що вашого брата обікрадемо, а живцем його сюди принесемо. Довіку не буде вже з вас більше сміятися.

І пішли обов до міста. Брехач пішов до ставу і наловив повен міх раків, а Побрехач купив на три ринські воску, і чекають вони до вечора. Насукали з того воску, може, так із шістсот свічок. Вже й вечір, чекають вони до дванадцятої години. Ідуть до церкви, розбивають двері, входять досередини. Засвітили свічку, потому висипали усіх раків з мішка посеред церкви, кожному ракові — свічку межі клешні і кожна засвічена. Як раки розлізлися по всій церкві, стало видко, хоч мак збирай. Позасвічували світло і перед усіма святими та на престолах. Тоді Брехач убирається так, як ксьондз на службу божу, вилазить на престол і галасує на цілу церкву. Побрехач став собі за двері й чекає,

що з того має бути. Виходить ксьондз з покою у двір, бачить світло в церкві. Думає: «Що то значить, що таке світло в церкві?» Вертається до покою, збирається і летить до церкви що має сили. Лишень відтворив двері, а тут рак із свічкою. Ксьондз хреститься (бо колись давно і ксьондзи не знали, що ті раки значать). Скочить раз, а там рак, скочить другий, а там рак — доста того, що власне не було де етати на землю, бо раків повно. Приходить ксьондз до престолу, хреститься, а Брехач каже:

— Я, яко архангел Гавриїл, зісланий від господа бога з святыми ангелами за вами, бо ви яко добрий пастир добре наряд научали, і вас господь бог полюбив, і мене зіслав, щоби вас живцем до нього завести. Ідіть, збирайтеся борзенько, бо я тут чекаю на вас з золотим вороком, і будемо відходити в дуже-дуже далеку дорогу.

Приходить ксьондз додому і каже своїй жінці і дітям:

— Мушу вас тепер лишити, бо господь бог полюбив мене за те, що я добре наряд научав. Зіслав святого архангела Гавриїла з святыми ангелами і прислав господь бог за мною золотий ворок, аби мене живцем до неба на ложе Авраама занести. Попрошався ксьондз зі своєю жінкою і дітьми, вбрався в усе так, як годиться, і каже жінці:

— Не журіться, я за пару днів буду господа бога умовляти, щоби вас живцем до неба занесли, як мене.

Прибігає ксьондз до церкви. Тоді зліз святий архангел Гавриїл з престолу на землю і наставив золотий ворок від раків, щоби ксьондз туди залазив. Ксьондз залазить у ворок. Святий архангел Гавриїл зав'язав і каже до ксьондза:

— Аби ви були вибачні, бо ми маєм іти через дванадцять мостів до неба — може, де через котрий міст і гуркне, то мусите вибачити!

Брехач розібрався з того, у що був убраний на службу божу. Ввійшов з-за дверей Побрехач, змітають всіх раків до купи, всі свічки погасили. Беруть ксьондза. Брехач за голову, а Побрехач за ноги, і виносять надвір. Лишень винесли, розгойдали та й гримнули раз у церкву, а другий раз через пліт кинули. Так носили через кілька плотів аж поки дійшли до того пана, ксьондзового брата. Ще раз перекинули ксьондза через паркан, перелізли й самі. Беруть ворок і несуть до двору. А перед двором росла липа тонка та висока. Виліз Побрехач на самий верх тої липи. Як дістався верха, пригнув його аж до самої землі. Тоді взяли ксьондза, прив'язали догори ногами, а в долину головою до того верха. Як пустили, як той верх фівкнув догори тим ксьондзом, а ксьондз каже:

— Ух!

Гадав, що вже у небі. А липа то догори, то в долину. Думає ксьондз: «Мусив я бути грішний, що гадають наді мною, що робити, чи пустити до неба, чи не пустити».

Брехач з Побрехачем посідали собі під липу і чекають, поки пан устане. Аж ось пан устане, виходить надвір, дивиться, сидять вони оба під липою, а ксьондза нема. Питається пан:

— Ви казали, що мого брата принесете живцем до мене, де ж він? А вони кажуть:

— Дивись, пане, ваш брат-ксьондз на вашій липі. Пан дивиться вгору, а на липі мішок.

— А де ти, брате? — каже пан.

— Яв небі, — каже ксьондз.

— Та де ж ти в небі, коли ти на моїй липі.

— Ий, брате, бійся бога, спусти мене з сеї липи.

— А видиш, брате, як мене обікрали, ти сміявся, аж по підлозі качався. А найшлися такі, що тебе не те аби обікрали, але живцем до мене занесли.

Тоді виліз Побрехач на липу, пригнув верх до землі з тим міхом, що в нім ксьондз був. Відв'язав міх, а потому випустив ксьондза.

Каже пан:

— Видиш, брате, не смійся з мене, бо то сміх чоловіка побиває.

Тепер каже ксьондз до свого брата:

— Якщо б тобі яка пригода сталася, то я з тебе не буду сміятися, а ти щоб з моєї пригоди також не тішився, бо колись будемо рахунок з того здавати.